

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук, професора
Лебези Євгена Олександровича на дисертаційне дослідження Бехтер Лілії
Валеріївни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів
публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними
благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»**

Відгук підготовлений на основі вивчення тексту поданої на захист дисертації, а також наукових праць здобувача за темою дисертації.

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена сучасними викликами, які постали перед Україною в умовах повномасштабної війни, а також процесами євроінтеграції та відновлення України після звільнення від російської навали. Співпраця органів публічної влади на регіональному рівні з міжнародними благодійними організаціями стала ключовим механізмом в реалізації гуманітарних, соціальних та інфраструктурних проєктів, що мають надзвичайне значення для забезпечення життєдіяльності громад, зміцнення стійкості регіонів та подолання наслідків воєнної агресії.

Роль міжнародних благодійних та волонтерських організацій у подоланні гуманітарних, соціальних та інфраструктурних викликів, з якими стикається Україна в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення значно посилена. У співпраці з органами публічної влади на регіональному рівні ці організації реалізують масштабні міжнародні проєкти, які потребують чіткої нормативної регламентації, узгоджених дій, прозорих процедур і відповідності адміністративно-правовим засадам державного управління в Україні.

Водночас адміністративно-правові засади взаємодії міжнародних благодійних організацій щодо реалізації міжнародних проєктів залишаються недостатньо врегульованими та дослідженими, відсутні уніфіковані підходи до визначення і закріплення правового статусу міжнародних благодійних

організацій у системі публічного управління, а також механізми координації їх діяльності на регіональному рівні з органами публічної влади.

Попри високу інтенсивність взаємодії між органами публічної влади та міжнародними благодійними організаціями, в українському законодавстві досі бракує уніфікованої системи правового регулювання діяльності таких організацій у сфері волонтерства, гуманітарної допомоги та соціального партнерства здійснення міжнародних проєктів на регіональному рівні. Існуючі правові механізми є фрагментарними та недостатньо ефективними, що ускладнює належну координацію дій, прозору звітність, чітке розмежування повноважень і забезпечення рівноправних умов співпраці.

У цьому контексті обране здобувачкою дослідження адміністративно-правових засад взаємодії органів публічної влади з міжнародними благодійними організаціями є надзвичайно актуальним і має значну практичну цінність для розбудови правової держави, посилення інституційної спроможності місцевого самоврядування та просування України на шляху до інтеграції. Слід також підкреслити, що виконане дослідження є важливим для усвідомлення суспільством та державними інститутами ролі, яку міжнародні благодійні організації виконують у вітчизняних державотворчих процесах і як це сприяє економічному розвитку нашої країни та захисту прав громадян України в умовах збройної російської військової агресії, з одного боку, та процесів глобалізації й євроінтеграції, з іншого.

Ще одним аргументом доведення актуальності теми виконаного дослідження є спрямованість його результатів на подальше вдосконалення нормативних і організаційних механізмів забезпечення життєдіяльності населення, зокрема соціально вразливих груп, які потребують посиленого правового і соціального захисту та підтримки. У нинішніх умовах воєнної агресії росії саме міжнародні благодійні організації у співпраці з органами публічної влади виконують основні функції щодо надання гуманітарної допомоги та реалізації соціально значущих ініціатив. Активна діяльність цих організацій у взаємодії з волонтерським рухом сприяє збереженню життя,

підтримці населення та зміцненню соціальної і економічної стійкості держави в надзвичайно складний для України період.

Слід також підкреслити, що з огляду на актуальний курс України на децентралізацію, демократизацію публічного управління та імплементацію європейських стандартів, у зв'язку з отриманням Україною офіційного статусу кандидата до вступу в Європейський Союз авторське дослідження Лілії Валеріївни Бехтер є своєчасним, науково цінним і має вагоме практичне значення.

Вказане свідчить, що подане дисертаційне дослідження Бехтер Лілії Валеріївни має високий рівень актуальності, теоретичне і практичне значення для вітчизняного державотворення, узгоджується із актуальними запитами українського суспільства та відповідає викликам сучасності.

Зв'язок роботи з науковим програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до положень Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», а також у межах Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, що настає після припинення або скасування воєнного стану в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2024 № 476; Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні, схваленого постановою Верховної Ради України від 04.06.2015 №509-VII; Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 526; Національної економічної стратегії на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179; Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, затвердженої Указом Президента України від 27.09.2021 № 487, Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки; Планової теми науково-дослідної роботи кафедри конституційного і адміністративного права факультету права та міжнародних відносин Державного університету «Київський авіаційний інститут» у межах

виконання держбюджетної теми «Людиноцентричність публічного права України» (термін реалізації: 02.01.2023-31.12.2025, №53 2022/13.01.02).

Ступінь обґрунтованості застосовані у дисертації наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. Здобувачка продемонструвала високий рівень теоретичного узагальнення та викладу матеріалу, володіння загально-науковими та спеціально-юридичними методами наукового пізнання, вміння аналізувати наукові джерела та нормативно-правові акти. Застосування широкого спектру методів наукового пізнання - аналізу, синтезу, класифікації, групування, компаративного аналізу, правового моделювання та формально-юридичного методу – дало змогу здійснити глибокий критичний аналіз наукових напрацювань щодо адміністративно-правових засад діяльності органів публічної влади у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні. У межах дисертації досліджено вітчизняну правову базу, що регламентує зазначений напрямок дослідження, проаналізовано особливості її практичного застосування, визначено наявну проблематику, а також звернено увагу на імплементацію міжнародних стандартів у законодавство України. На основі проведеного дослідження здобувачка обґрунтовано сформувала шляхи підвищення ефективності організації взаємодії щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні.

Застосовані у дисертації спеціальні юридичні методи наукового аналізу відповідають меті і завданням дослідження, є невід’ємними складовими його методології, слугують основою формування категоріально-понятійного апарату та визначення напрямків розв’язання досліджуваної наукової проблеми.

Зміст та спрямування сформульованих здобувачкою об’єкта, предмета, мети та завдань дисертаційного дослідження є структурно та логічно узгодженими, а кількість поставлених завдань є достатньою для належного розкриття обраної теми та досягнення поставленої мети.

Ознайомлення з дисертаційним дослідженням дає підстави стверджувати вдало обрану Бехтер Лілією Валеріївною методологію дослідження, що сприяло комплексному вирішенню наукових завдань у повному обсязі.

Структура дисертації включає анотацію, вступ, 3 розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

Окремої уваги заслуговують мова, стиль та логіка викладення матеріалу. Дослідження написане грамотно, а стиль викладення наукових положень, висновків і рекомендацій – чіткий і послідовний, що забезпечує легкість сприйняття та доступність для читача.

Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені здобувачкою у дисертації, вирізняються елементами новизни. Найбільш значущими серед них є:

- авторська аргументація та виокремлення комплексу ознак, що характеризують взаємодію міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні. До таких належать: нормативно-правова регламентація, цілеспрямованість, інституційна багаторівневність і «інституційна ієрархія», функціональна спрямованість щодо реалізації міжнародних проєктів, публічно-правовий характер взаємодії, гнучкість та адаптивність, адміністративно-процедурна взаємодія, контроль і звітність, взаємна відповідальність в контексті реалізації міжнародних проєктів як основи формуванні пропозицій з підвищення ефективності взаємодії;

- доведено, що принципи взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні включають: принцип нормативної визначеності (що відповідає принципу законності); принцип партнерства та координації; прозорості та підзвітності, локалізації допомоги, довгострокової сталості, оперативності та гнучкості.

- аргументовано необхідність внесення змін до законів України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про місцеве самоврядування в Україні» та прийняття Закону України «Про оптимізацію механізму забезпечення діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у

взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів». Окремо обґрунтовано доцільність створення окремого органу публічної влади у сфері благодійництва із відповідними територіальними управліннями - Державної агенції із благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності;

- запропоновано внесення змін до чинного законодавства України з метою вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів.

Зміст положень наукової новизни свідчить про проведення ґрунтовного теоретичного дослідження, сформульовані висновки, рекомендації та пропозиції мають значне теоретичне й практичне значення для процесів державного будівництва в Україні.

Достовірність одержаних результатів. Ознайомлення зі змістом дисертації засвідчує, що тема дослідження розкрита у повному обсязі, чому сприяв вдало обраний методологічний підхід та використання значного масиву бібліографічних джерел. Здобувачка продемонструвала належний рівень теоретичної обізнаності та практичної компетентності у межах предмету дослідження, знання національного й міжнародного законодавства, а також здатність формулювати власні висновки, рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення законодавства і правозастосовної практики.

Отримані наукові положення, висновки та рекомендації свідчать про високий рівень виконання дисертації. Вони мають цінність як для розвитку юридичної науки, так і для вдосконалення чинного законодавства України та правозастосовної практики в сфері публічно-правового регулювання адміністративно-правових засад діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів.

Достовірність та об'єктивність одержаних результатів, висновків та рекомендацій здобувачки підтверджуються логічною завершеністю виконаного

дисертаційного дослідження, апробацією її результатів на трьох міжнародних науково-практичних конференціях, публікаціями у наукових фахових виданнях, а також актом про впровадження результатів дослідження в освітній процес та науково-дослідну діяльність Київського авіаційного інституту.

Вищевикладене дає підстави стверджувати, що зміст дисертації Бехтер Лілії Валеріївни повністю розкриває тему й відповідає запланованим цілям дослідження. Сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими, достовірними й містять ознаки наукової новизни, завдяки чому дисертацію можна вважати самостійною завершеною науковою працею.

Практичне значення отриманих результатів *полягає* у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у таких напрямках:

- *науково-дослідній сфері* – основні положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшої розробки організаційно-правових засад діяльності міжнародних благодійних організацій в Україні;

- *правотворчості* – в результаті дослідження сформулюється низка пропозицій щодо внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів, які регулюють діяльності міжнародних благодійних організацій в Україні та їх взаємодії із органами публічної влади;

- *правозастосовній діяльності* – використання одержаних результатів дозволить покращити організацію взаємодії міжнародних благодійних організацій із органами публічної влади на регіональному рівні;

- *у навчальному процесі* – матеріали дисертації можуть використовуватись під час проведення занять із дисципліни «Адміністративне право», «Адміністративне право України» у процесі підготовки підручників і навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей та наукових повідомлень на кафедрі конституційного та адміністративного права КАІ (Акт про впровадження від 5 червня 2025 року).

Повнота висвітлення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Основні результати дослідження викладено у 4

статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також 3 публікаціях у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

Аналіз апробації теми в публікаціях засвідчує про наукову актуальність дисертації, реалізовану в процесі оприлюднення основних результатів і положень дослідження. Оприлюднені публікації мають безпосередній зв'язок з усіма структурними частинами дисертаційного дослідження, розкривають його зміст, конкретизують і доповнюють основні положення новизни представленої у дисертації та свідчать про самостійність одержаних результатів наукового дослідження.

Академічна доброчесність здобувачки. У дисертації факти академічного плагіату, фальсифікації відсутні, що свідчить про академічну доброчесність здобувачки.

Усі запозичені ідеї та положення мають належні бібліографічні посилання, що виключає порушення етики наукового цитування. Джерельна база є широкою, структурованою, включає нормативно-правові акти, наукові праці, доповіді міжнародних організацій та висновки спеціалізованих експертних структур. Дослідження написане у відповідному стилі академічного письма, з чітким використанням професійної термінології, узгодженою логікою викладу та точністю аргументації.

Дискусійні положення та зауваження змісту та оформлення дисертації. Загалом дисертаційне дослідження Бехтер Лілії Валеріївни справляє враження цілісної, ґрунтовно продуманої та науково обґрунтованої роботи. Здобувачка продемонструвала високий рівень володіння дослідницьким матеріалом, чітке окреслення наукової проблематики та вдале поєднання теоретичних і прикладних підходів.

Водночас окремі положення дисертації можуть стати предметом подальших наукових дискусій або потребують додаткового розвитку в межах обраної тематики. Зокрема:

1. Пропозиція щодо створення спеціалізованого державного органу — Державної агенції з питань благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності — є цікавою та концептуально важливою. Також щодо прийняття змін до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про благодійну діяльність та благодійні організації». Проте бажано мати авторський погляд щодо розгорнутої аргументації відносно механізмів нормативного врегулювання цього питання у вітчизняному законодавстві.

2. Питання прогнозування довгострокової співпраці між органами публічної влади та міжнародними благодійними структурами потребує більш докладного аналізу. Доцільною вдасться оцінка взаємодії у контексті виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо політичних, економічних та соціальних реформ, а також розглянути потенційні ризики для економічної стабільності держави у випадку невиконання таких зобов'язань.

3. Потребує додаткової уваги питання щодо виділення корупційних ризиків, які гальмують процедури взаємодії міжнародних благодійних організацій із органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проектів.

В цілому дисертація Лілії Валеріївни Бехтер відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Зазначені зауваження не знижують загальний високий рівень проведеного дослідження та можуть бути предметом наукової дискусії під час захисту. Наявність самих дискусійних положень свідчить про актуальність і складність обраної теми дослідження, а також про самостійний науковий підхід здобувачки до її опрацювання.

Актуальність теми, чітке визначення об'єкта і предмета дослідження, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, наукова новизна та якість викладу авторського матеріалу свідчать про повноцінне виконання поставленого наукового завдання та відповідність вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження Бехтер Лілії Валеріївни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів» виконане на належному теоретичному рівні з забезпеченням повноти аналізу та розв'язання мети й наукових завдань, має характер комплексної, самостійної, завершеної наукової праці, яка містить нові конкретні наукові результати, а відповідно є внеском у розвиток вітчизняної юридичної науки.

Таким чином, дисертаційне дослідження Бехтер Лілії Валеріївни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів» відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 №759), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 №44, а здобувачка заслуговує на присудження за результатами публічного захисту ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри

публічного та приватного права

Університету митної справи та фінансів

Євген ЛЕГЕЗА

Підпис Є. Легези
Проректор з наукової роботи
УМСФ

З.В. Приймаченко